

V. 24 Bali se ptá, jak je možné porazit ministra, mysl.

BALI se zeptal: Jakým způsobem je možné ministra porazit?

VIRÓČANA odpověděl: Přestože je ministr téměř neporazitelný, povím ti, jak ho přemoci. Je třeba jít na něho chytře, pak bude v okamžiku přemožen. Bez rozumného zacházení však může jako jedovatý had každého porazit. Kdo k němu přistoupí chytře, bude si s ním hrát jako s dítětem a během hry si ho podrobí. Pak spatří krále a ustálí se v nejvyšším stavu. Jakmile je spatřen král, je ministr zcela pod kontrolou, a jakmile je ministr pod kontrolou, je zcela jasně spatřen král. Dokud není král spatřen, není ministr doopravdy poražen, a dokud není ministr poražen, nemůže být spatřen král. Není-li viděn král, způsobuje ministr chaos a šíří utrpení. Pak nemůže být ministr poražen a král zůstane neviděn. Proto chytrý čin znamená dvojí, spatřit krále a porazit ministra. Intenzivním úsilím a vytrvalým cvičením můžeš získat obojí. Vstoupíš pak do této říše a nebudeš již zakoušet trápení. Tato říše je obývaná světci natrvalo ustálenými v klidu a míru.

A nyní ti, můj synu, vše objasním. Říše, o níž jsem mluvil, je stav osvobození, který znamená konec veškerého utrpení. Králem je Já, jež překračuje ostatní říše, ostatní stavy vědomí. Ministrem je mysl, a podobně jako se z hlíny tvaruje hrnec, vytváří mysl tento svět. Je-li mysl pod kontrolou, pak je pod kontrolou vše. Pamatuji, že mysl je téměř neporazitelná. Podmanit si ji lze jen chytrým zacházením.

BALI se zeptal: Otče, řekni mi prosím, jakým způsobem mohu mysl porazit?

VIRÓČANA odvětil: Nejlepším prostředkem k podmanění mysli je naprostá oproštěnost od tužeb, nadějí a očekávání, v každém okamžiku a vůči všemu. Tímto způsobem lze mocného slona mysli skutečně porazit. Je to jednoduché a zároveň nepředstavitelně těžké, můj synu. Obtížné je to pro toho, kdo takovou praxi nebere s dostatečnou vážností, ale jednoduché pro toho, kdo je ve svém úsilí opravdový a upřímný. Kdo chce sklízet, musí zasít. Mysl si nelze podmanit bez vytrvalého úsilí. Proto začni cvičit odříkání. Dokud se člověk neodvrátí od smyslového potěšení, bude ve světě utrpení bloudit neustále. Ani silný člověk ke svému cíli nemůže dojít, nebude-li k němu směřovat. Stav naprosté odpoutanosti nelze dosáhnout bez vytrvalého úsilí.

VIRÓČANA pokračoval: Odpoutanosti lze dosáhnout pouze správným úsilím, jiná cesta není. Lidé mluví o božím požehnání nebo osudu, avšak v projeveném světě si uvědomujeme tělo, nikoli boha. Lidé mluví o bohu, chtějí-li naznačit něco nevyhnutelného, co je mimo jejich kontrolu nebo přirozený řád. A to, co vede k rovnováze a ukončení radostí i bolestí, je též označováno jako boží požehnání. Boží požehnání, přirozený řád či správné úsilí, to vše se týká téže Skutečnosti. Rozdělení je tu kvůli mylnému vnímání čili iluzi.

Cokoli si mysl představí, to skrze správné úsilí dojde svého naplnění, a pokud mysl toto naplnění chápe, je tu zážitek radosti. Mysl je konající a cokoli si představí, to přirozený řád neboli *nijati* vytvoří a projeví. Mysl je zároveň schopná přirozenému řádu odporovat, proto lze také říci, že je jeho hybatelem.

Tak jako se vítr pohybuje prostorem, tak jedinec neboli *džíva* funguje ve světě. Dělá to, co má být v rámci přirozeného řádu vykonáno, ačkoli se tento čin může jevit jako sobecký. *Džíva* nucený přirozeností se zdá být v pohybu nebo v klidu, ale obojí to jsou pouhé projevy, mylné výklady, podobně jako pohyb stromu na vrcholku hory může vzbudit dojem, že se houpe hora.

Dokud je tu mysl, není tu Bůh ani přirozený řád. A když mysl zmizí, nechť je tu to, co je.

BALI se zeptal: Pane, řekni mi prosím, jak může v mém srdci dojít k zániku touhy po potěšení.

VIRÓČANA řekl: Můj synu, poznání Já je jako rostlina, jejímž plodem je zánik touhy po potěšení. Až když je poznáno Já, může v nitru pevně zakořenit nejvyšší forma klidu. Proto by měl člověk skrze dotazování a pátrání nahlédnout Já a zároveň se vzdát honby za potěšením.

Dokud ještě není v člověku probuzena vnitřní Intelligence, měla by být jeho mysl z poloviny zaplněna radostí, ze čtvrtiny studiem posvátných textů a z poslední čtvrtiny službou *guru*. Je-li Intelligence probuzena částečně, pak by polovina měla patřit službě *guru* a zbytek by měl být stejným dílem rozdělen na radost a studium. A je-li Intelligence plně probuzena, pak je s nezáujatostí jakožto stálým společníkem z poloviny oddána službě *guru* a z poloviny studiu.

VIRÓČANA řekl: Člověk je hoden naslouchat výkladu nejvyšší moudrosti jen tehdy, je-li naplněn dobrem. Měl by se proto snažit očistit mysl poznáním a naplnit ji vnitřní proměnou vycházející ze studia posvátných textů. Až když je mysl takto transformována, je schopna nahlédnout Pravdu, aniž by ji překroutila. Poté by se měl člověk bez otálení zaměřit na poznání Já. Je třeba, aby poznání Já proběhlo současně s ukončením tužeb.

Skutečnou odpoutanost v člověku nevyvolá svatá pouť, odříkání ani dobročinnost, ale pouze přímé uvědomění si vlastní podstaty. Pro přímé Sebepoznání není jiné cesty než správné vlastní úsilí. Člověk by se měl tudíž vzdát závislosti na bohu či osudu a pomocí správného úsilí zanechat honby za potěšením. Jakmile v člověku uzraje nezáujatost a odpoutání, objeví se v něm dotazování a pátrání po Pravdě. A tento duch zkoumání a dotazování zpětně posílí nezáujatost. Dotazování a nezáujatost jsou na sobě závislé

podobně jako oceán a mraky. Přidáme-li k nim uskutečnění Já, máme tu blízké přátele, kteří se vždy nacházejí pospolu.

V první řadě by se člověk měl zříci závislosti na všem vnějším včetně boha, přemoci se a pomocí správného úsilí pěstovat nezaujatost a odpoutání. Člověk nicméně může získat bohatství či hojnost, nezavrhovat tradice a zvyklosti, ani se nevzpírat příbuzným. Své peníze pak má využít k tomu, aby přebýval ve společnosti svatých mužů obdařených ušlechtilými vlastnostmi. Společnost mudrců přinese nezaujatost, s ní se objeví zkoumání a dotazování, a to pak vede ke studiu svatých knih a k poznání. Postupně tak člověk dosáhne nejvyšší Pravdy.

Když se zcela odvrátíš od honby za potěšením, pak dotazováním se na Pravdu dosáhneš nejvyššího stavu. A jakmile bude Já očištěno, pak budeš ustálen ve stavu nejvyššího klidu a míru. Nikdy již neupadneš do bažiny pojmového myšlení a vytváření představ, které jsou příčinou utrpení. Přestože budeš dále žít, budeš osvobozen od nadějí a očekávání. Jsi čirý. Chvála tobě, jenž jsi ztělesněním naděje.

V souladu se soudobou tradicí získej bohatství a použij ho k tomu, aby ses dostal do společnosti světců. Náležitě je uctívej, v jejich blízkosti tě přestanou zajímat objekty potěšení a pravým dotazováním získáš poznání Já.